

BUITEN

20^E JAARGANG N^O. 19.

ZATERDAG 8 MEI 1926.

Foto C. Steenbergh.

IN DE GROOTE OF ST. JACOBSKERK TE 'S-GRAVENHAGE.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE VINGER VAN HET NOODLOT, DOOR HEADON HILL (19)	BLZ. 218
DE GROOTE OF ST. JACOBSKERK TE 'S GRAVENHAGE (GEÏLL.), DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 217, 220—223
DE ZON (VERVOLG), DOOR PAUL BOURGET	BLZ. 223—224
PRACHTIGE BLOEIENDE BEGONIA'S (GEÏLL.), DOOR A. J. VAN LAREN	BLZ. 224—225
CHAMBERY (GEÏLL.), DOOR MARCEL VAN GESTEL	BLZ. 225—227
KONINGEN IN BALLINGSCHAP, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (15)	BLZ. 226
ROTSPLATEAU IN HET YOSEMITE NATIONAL PARK (ILLUSTRATIE)	BLZ. 228

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE VINGER VAN HET NOODLOT

door

19) HEADON HILL.

MAAR Wagge had wel wat anders te doen dan verder te luisteren naar het twisten van die twee misdadigers. Hij had gezien dat Mr. Simon Trickey zich van het raam had teruggetrokken. De ex-bediende was weggeslopen en Wagge wilde hem niet uit het oog verliezen. De fluitstergalerij had haar plicht gedaan. Hij klopte op den muur en het paneel gleed open.

„De kortste weg naar den tuin, Mr. Hinkley?” vroeg hij. „Ik heb geen oogenblik te verliezen”.

De butler gaf eenige snelle inlichtingen en een minuut later kwam Wagge de deur van de jachtkamer uit, waarlangs Norman en Kathleen op zekeren nacht het huis hadden verlaten. Met eenige stappen was hij om den hoek van het huis en zag hij zijn prooi. Mr. Simon Trickey was nog in de nabijheid van het bibliotheekvenster, maar was ver genoeg weggegaan om van binnen af onzichtbaar te zijn. Zijn houding bewees dat hij naar het raam wilde terugkeeren.

Wagge sloop langs den rand van het grasveld en legde zijn hand zacht maar stevig op den kraag van den man.

„Een woordje, Trickey”, fluisterde hij in het vuurroode oor. „Je hebt ons heel wat moeite bespaard door hier op te duiken. Tien minuten geleden was ik nog bang, dat wij je niet te pakken konden krijgen zonder een schep en een houweel en een officieele toestemming.”

De gevangene draaide zijn hoofd om en liet zijn vuile tanden zien.

„Wie ben je, voor den duivel?” vroeg hij woedend.

„Een Inspecteur van Scotland Yard”.

„Waarvan beschuldigt je me?”

„Voorloopig nog nergens van. Misschien heelemaal niet als je verstandig bent.

„Best”, antwoordde Mr. Trickey. „Ga mij voor, Horatio”.

Langs denzelfden weg door de deur van de wapenkamer leidde Wagge zijn vondst — nog niet zijn gevangene — naar de kamer van den butler. Hinkley was blijkbaar juist naar

zijn heiligdom teruggekeerd en begon den boel op te ruimen. De oude man keek verbaasd naar het binnentreden van den verlopen bezoeker.

„Zet dien wijn nog niet weg”, zei Wagge. „Deze meneer heeft mij wat te vertellen en hij heeft dorst”.

ZEVENENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

HET GESPREK IN DE KAMER VAN DEN BUTLER.

Simon vroolijkte heelemaal op bij het idee van den inspecteur om hem wat te drinken te geven. Hij viel neer in een stoel en maakte zich gereed om eens lekker zijn gemak ervan te nemen.

„Alle respect”, zei hij den wijn slurpend, dien Hinkley hem met onverholen afkeer had aangereikt. „Niets is beter dan een goed glas port om iemands tong los te maken, hè, heeren?”

„Des te beter als het bij de jouwe helpt; zoo niet dan moet ik andere middelen toepassen”, zei Wagge. „Hoe komt het dat je niet zes voet onder den grond op het Norwood-kerkhof ligt?”

De schooier grinnikte.

„Ik wist niet, dat mijn ontijdige dood een politiezaak was geworden”, antwoordde hij. „Maar daar het geen misdaad is te herstellen van een zware ziekte, wil ik het u wel vertellen. Ik heb den geachten jongen dokter te Lipscombe Road omgekocht om mij te helpen bij het bedrog. Ziet u, ik was niet zoo dood als mijn vrouw en de meid dachten. De dokter haalde mij stilletjes uit mijn huis naar het zijne in den nacht, dat ik gestorven moest zijn. De aannemer van begrafenissen, die een kameraad is van den dokter, deed mee, en samen bedrogen zij „Miss Maud Blair” en de meid. Wat zij te Norwood begroeven, was een gelijk gewicht aan steenen uit den achtertuin, tot op een ons nagewogen”.

Wagge knikte begrijpend.

„Het is gelukkig voor de dame in de bibliotheek, dat je hersteld bent, anders had ik haar moeten arresteren wegens moord op jou”, sprak hij.

„Ik weet het”, zei Simon klagend. „De maagpomp van dien knappen jongen dokter heeft genoeg vergift uit mijn ingewanden gehaald om een paard te doden. Ik heb langen tijd noodig gehad om beter te worden. Hij schreef mijn herstel toe aan hetgeen hij noemde alcoholische immuniteit. Ik was, wat je noemt, op spiritus gezet”.

„Waarom hebt u dien aanslag op uw leven verzwegen, Mr. Trickey?”

De ex-klerk trok een leelijk gezicht en scheen een oogenblik koppig te worden. Maar Hinkley, met het instinct van den getrainde expert bij het verbreken van onaangename pauzen aan een diner, vulde nogmaals zijn glas.

„Mijn zuster — u zult wel al ontdekt hebben dat Mrs. Coningsby mijn zuster is — is rijk”, begon hij. „Ik dacht, dat ik een aardig sommetje van haar kon eischen na hetgeen zij mij had gedaan. Klein familiezaakje, mijnheer. Tot nu toe niets te maken met Scotland Yard, hè?”

„Ik vrees dat wij heel wat meer zullen moeten vernemen voor wij u kunnen laten gaan, Mr. Trickey”, sprak Wagge nu veel strenger. „Ik zou gaarne uw meening willen hooren omtrent het motief van uw zuster om u uit den weg te ruimen”.

„Aha, nu geeft u mij een raadsel op”, was het onbeschaamde antwoord.

„Scotland Yard geeft geen raadsels op”, zei de inspecteur. „Wij weten waarom Mrs. Coningsby heeft getracht je te doden. Zij wilde je vervangen als brandschatter van Sir Dudley Glenister door je dagboek te stelen”.

Mr. Simon Trickey zat nu in het net.

„Lieve hemel, weet u dat ook al?” stamelde hij.

Wagge, die tot nu toe was blijven staan, trok een stoel naar zich toe en ging vlak tegenover den man zitten, vol officieele bedreiging.

„Niet alleen dat ik het weet, maar ik heb het dagboek in mijn bezit”, zei hij. „Je zult alles eerlijk moeten opbiechten, Trickey, of je zult als medeplichtige beschouwd worden aan den moord op Mr. George Glenister”.

Het schot trof doel. Trickey's knieën begonnen te beven.

„Ik had niets te maken met Mr. George Glenister, behalve datgene wat in het dagboek staat”, griende hij. „Ik zou zelfs niet kunnen beëedigen dat hij dood is”.

Wagge vloog aan op die woorden.

„Maar je hebt het beëdigd”, zei hij scherp. „Het was krachtens je getuigenis onder eede, dat het Hooge Gerechtshof verlof gaf Mr. Glenister dood te verklaren en dus den tegenwoordigen baronet te erkennen als opvolger tot de bezittingen en titel. Dat Amerikaansche werkje van jou was heelemaal een bedrog, waarvoor de wet je kan straffen, beste vriend”.

„Wat verlangt u van mij? U kunt mij hiervoor niet opsluiten tenzij u ook mijn baas pakt. Het is een samenzwering of niets”.

„Nu spreek je als een man”, zei Wagge goedkeurend. „Zonder onbeleefd te willen zijn, Mr. Trickey u bent van niet veel belang in deze zaak en als u ons wil helpen, door als kroongetuige op te treden, dan hebt u niet veel te vreezen. In uw dagboek hebt u gezegd dat Dudley zou schrijven naar zijn neef, nadat u den eersten keer uit Lone Wolf City was teruggekomen. Kunt u eenig licht werpen op dien brief — of die ooit is geschreven en zoo ja, wat erin stond?”

Als een rat in het nauw gedreven glimlacht, wanneer die plotseling een gaatje in dien hoek ziet, die naar de veiligheid leidt, dan zou Mr. Simon Trickey's grijns op dien glimlach lijken. En die grijns werd een kakelende lach.

„Mijn beste mijnheer, het is juist die verduivelde brief, die mij mijn lijfrente heeft bezorgd”, antwoordde hij opgeruimd. „Ik heb de vrijheid genomen hem te openen voor hij naar de post ging, en ik heb een letterlijk afschrift genomen. Het was een aanbod van den baas om George Glenister's goudmijn te financieren en hij stelde hem voor naar Engeland te komen om het voorstel te bespreken. De baas maakte een afspraak met hem om hem nu drie jaar geleden te Beechwood te ontmoeten op den 7den Juni”.

Op Wagge's onbewegelijk gelaat stond geen spoor te lezen van den triomf, dien hij gevoelde bij deze mededeeling. Voor altijd verdwenen was de kwellende noodzakelijkheid dat hijzelf den brief moest schrijven, dien Mr. Stephen Colne zoo dringend eischte.

„Zoozoo! Je had een krachtige pressie op je vroegeren patroon”, zei hij. „Ik begrijp ten volle de verleiding waaraan je geen weerstand kon bieden. Kan je ons helpen bewijzen dat de afspraak te Beechwood werd gehouden?”

„Dat kan ik niet, mijnheer. Maar daar ik den datum wist, heb ik opgelet dat de baas toen voor een „week-end” de stad uit was. De zevende Juni viel dat jaar op een Zaterdag”.

De butler had zwijgend maar met toenemenden schrik, gestaard naar het net, dat de detective om zijn meester spande. De smet op de eer van het huis dat hij zoolang had gediend, hinderde hem; maar hij troostte zich met de gedachte dat de tegenwoordige drager van den titel slechts tot een zijtak behoorde en dat, wanneer Sir Dudley Miss Kathleen slecht had behandeld, hij alles verdiende wat hem te wachten stond.

„Misschien kan ik u hierbij helpen”, zei de oude man. „In Sir Philips tijd moest ik een register houden van de gasten, die op de Grange logeerden en van de kamers, die zij in gebruik hadden. Ik bleef die gewoonte volgen, gedurende den tijd dat Miss Kathleen hier meesteres was — hetgeen het geval was op den bovengenoemden datum. Zal ik het opzoeken, mijnheer?”

„Heel graag”, zei Wagge. „Je bent vandaag mijn beschermengel, Hinkley”.

Uit het register bleek, dat op Zaterdag 7 Juni van het bewuste jaar, Dudley Glenister op de Grange was gekomen; hij was den volgende Maandag vertrokken. Er was niemand anders in het huis geweest dan Lady Marrables, die altijd kwam wanneer er een chaperone noodig was.

„Je kunt je misschien niet herinneren welke intieme vrienden van de familie gedurende dat „week-end” daar waren?” vroeg Wagge.

„Niet na zoo'n langen tijd”, antwoordde Hinkley. „Mijn geheugen is niet meer zoo goed als vroeger, maar Miss Kathleen zal het zich misschien wel herinneren”.

„Ongelukkig is voor het oogenblik Miss Glenister niet bereikbaar, ofschoon wij moeten trachten haar te vinden”, zei Wagge, die niets liet merken van de blijdschap, welke hem vervulde.

Een electrisch schelletje werd aan de zoldering der kamer hoorbaar.

„Dat is voor mij”, zei de oude man. „Ik moet zeker de dame uitlaten”.

Toen de oude man was heengegaan, keerde de inspecteur zich naar Trickey.

„Let nu eens goed op”, sprak hij waarschuwend tot den ex-klerk. „Sir Dudley Glenister is een uitgeknepen citroen voor verdere brandschatting. Laat hem met rust en het verdere is mijn zaak. Wat je doet met betrekking tot je zuster, gaat de politie niet aan, tenzij je haar aanklaagt wegens poging tot moord. Je moest maar maken, dat je weg komt en zoo goed mogelijk vrede sluit met „Miss Maud Blair” in de Lipscombe Road, Brixton. Ik ga nu ook heen en zal je den weg wijzen”.

Nogmaals deed de deur van de wapenkamer dienst als heimelijke uitgang, en de inspecteur en Trickey namen afscheid van elkaar in de serre die naast het grasveld stond.

„Je gevoelens zijn zeker niet gemakkelijk gekwetst, Trickey?” vroeg Wagge vriendelijk.

„U kunt op mijn gevoelens trappen zoolang u mij niet in de nor stopt”.

„Dan even een kleine vraag. Heb je niet je vrouw genomen als een beschadigd artikel, om een gentleman te verplichten?”

Mr. Simon Trickey wreef met zijn vuile vingers over zijn ruwe kin. Een oogenblik scheen zijn nijdig gezicht op verzet te wijzen. Hij eindigde met een plechtig knipoogje tegen zijn ondervrager.

„Ze was geen filmster toen zij mij de eer aandeed mijn hart en hand te aanvaarden”, antwoordde hij sluw. „Ze had een heel aardig inkomen, dat haar per kwartaal werd uitbetaald, maar ik heb geen flauw idee van wien het kwam. U kunt het haar zelf vragen wanneer u weer eens langs Lipscombe Road gaat en misschien ben ik daar dan ook om ervan te genieten. Als Maudie op dreef is, kan ze er heel wat uitslaan”.

Zij namen afscheid. Wagge bleef waar hij was, terwijl Mr. Trickey de serre doorging naar de oprijlaan, welke hij afliep naar den grooten weg. Daar vond hij een hek met vijf spijlen, waarop hij met moeite klom. Op de bovenste spijl gezeten, stak hij een vieze pijp op en oefende zich in geduld. Zijn pijp stonk en hij snakte naar nog een glas van Hinkley's uitmuntenden port, maar hij was vastbesloten daar te blijven tot een vrouwerok de laan uitkwam.

„Die vrouwen, die vrouwen”, mompelde hij, „wat een last bezorgen zij ons toch”.

Inspecteur Wagge had op dat oogenblik hetzelfde idee, terwijl hij uit de serre naar de Grange keek.

„Arme kerel”, peinsde hij. „Hij moet wel een ellendig leven geleid hebben met zoo'n paar vrouwen als zijn zuster en zijn echtgenoot. En dien heelen tijd heeft hij den verkeerden man gebrandschat — als ik het maar kon bewijzen”.

ACHTENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

DE BENEDENKAMER.

De reden waarom Sir Dudley's schoenen bemodderd waren en zijn kleding gehavend was toen hij Wagge in de bibliotheek ontving, was dat hij pas van zijn bezoek aan den mo en was teruggekeerd. Het doel van de wandeling na het ontbijt was een onderhoud met de ongelukkigen, die hij schertsend zijn gasten had genoemd. Een hunner had hij, zooals wij reeds zeiden, den vorigen avond al gesproken, maar de laatst gekomene was niet in een toestand geweest dat men iets tot hem had kunnen zeggen. En in zijn dorst naar wraak op den man, die hem had gekastijd in den deftigen salon van Lady Marrables, had hij hem heel veel te zeggen.

Norman Slater kwam niet weer tot bewustzijn voor een tijdje na middernacht en toen duurde het nog langen tijd eer hij heelemaal bij was. Hij had razende hoofdpijn, zijn keel was droog en zijn ledematen waren zoo stijf, dat hij zich bijna niet kon bewegen.

Geen lichtstraaltje scheen op zijn ellende. Gaandeweg keerde zijn herinnering terug tot het oogenblik waarop hij het onderspit had moeten delven tegen het grooter aantal personen en het krachtige verdoovingsmiddel in het huisje van den houtvester. Hij kermde van wanhoop — niet om zijn eigen ellendige omstandigheden, maar omdat hij vreesde voor Kathleen. Hij was te laat gekomen om haar te redden uit de val die voor hen beiden was opgezet, en een gevangen vrouw is in een vreeslijker toestand dan een gevangen man.

In het eerst had hij geen flauw idee waar hij was. Nadat hij gaandeweg zijn spieren weer in zijn macht had, bemerkte hij dat hij aan een ketting was vastgelegd en zoo kort aangebonden dat hij zich nauwelijks kon bewegen.

(wordt vervolgd).

DE GROOTE OF ST. JACOBSKERK TE 'S GRAVENHAGE IN DE TWEDE HELFT DER ACHTTIENDE EEUW.
NAAR EEN TEEKENING VAN PAULUS CONSTANTIJN LAFARGUE.

De Groote of St. Jacobskerk te 's-Gravenhage.

ZONDER twijfel behoort de Groote Kerk in den Haag thuis in de rij der merkwaardigste bedehuizen van ons land. Als hoofdkerk in de residentie staat hare geschiedenis dikwijls in nauw verband met die van ons vorstelijk stamhuis; van menige plechtigheid daarmee betrokken, was zij getuige. Uitwendig heeft het gebouw sedert 1910 een heel ander aanzien gekregen door het sloopen der 27 leelijke eenvormige huisjes van 2 verdiepingen, welke de kerk bijna geheel omgaven en in de jaren 1860—1867 in de plaats waren gekomen van de vorige, die er tenminste door hun verscheidenheid van geveltjes nog wat schilderachtigheid aan verleenden, zooals op de oude teekening, hierboven gereproduceerd, te zien is. Ontdaan van al die aanhangsels doet de kerk met haar 90 M. hoogen toren zich thans aan ons voor als een eerbiedwaardig bouwwerk in Gothischen stijl, dat over het algemeen nogal arm is aan uitwendige versieringen. Het koor met zijn beide zijkapellen steekt hoog boven het schip uit en is bekroond door een aardig doorzichtig torentje. Zooals men op de afbeelding op de volgende bladz. duidelijk ziet, wijkt de vorm van deze kerk sterk af van het bekende kruiskerktype, waarbij het middenschip door een dwarschip rechthoekig gekruist wordt en dat men bij de meeste Gothische kerken in de groote steden terugvindt. Hier omvat het middenschip drie opeenvolgende zijbeuken van gelijke hoogte en breedte, terwijl van een dwarschip geen sprake is. Het koor is gedeeltelijk van ouderen datum dan het schip, dat, zooals we verder zullen zien, bij een grooten kerkbrand in 1539 verwoest werd. De toren, in den volksmond „de lange Jacob” genaamd, is, wat zelden in ons land voorkomt, zeskant en werd in de jaren 1860 en '61 voorzien van een gegoten ijzeren doorzichtige spits. Het bovenste gedeelte van den van 2 omgangen voorzien ouden toren was bouwvallig geworden en werd afgebroken, terwijl het gedeelte waarin het klokkenspel zich bevond, behouden bleef en dus in het reusachtige ijzeren gevaarte besloten is. Eenigen tijd geleden werd er in den Haagschen Gemeenteraad gesproken over het verwijderen van „de slaapmuts” en over herstel in den ouden toestand, maar tot dusver kwam daarvan nog

niets. Een beklimming van den toren loont zeer zeker de moeite, daar het uitzicht over de stad, het groene Hollandsche landschap en de Noordzee in één woord schitterend is. Alvorens de kerk van binnen te bezichtigen zullen we even hare geschiedenis nagaan. Menig historieschrijver heeft zich hieraan gewaagd, maar door gebrek aan voldoende gegevens spreken ze elkaar nog al eens tegen. Het is in „Buiten” niet de plaats om al die verwarring en meeningsverschillen na te pluizen, dus zullen we ons maar bepalen tot het behandelen der voornaamste feiten. Van den juisten tijd der stichting en van de vroegste geschiedenis is al zeer weinig stichtingbaars te vinden, maar het volgende kunnen we als zeker aannemen. Het Grafelijk slot met de daarbij behorende Hofkapel was in het boschrijke „Haagambacht” gesticht door Graaf Willem II en werd door zijn zoon en opvolger Floris V voltooid. Er omheen werden de eerste huizen van 's-Gravenhage gebouwd en al spoedig deed zich de behoefte aan een kerk in het dorp gevoelen. Dit gebouw werd van hout opgetrokken en is vermoedelijk omstreeks 1300 of misschien nog vroeger voltooid. Het eerst wordt van de kerk gewag gemaakt in een brief uit het jaar 1307, waarin Burgemeesteren en Schepenen van den Haag verklaren, dat „die Hagheprochie ute Monster sproet” en dat de Monstersche moederkerk steeds alle kosten en lasten ervoor gedragen had, „ommedat die Kerke in die Haghe noch tiende noch lant en hevet, daer men taxatie op maken mach”. Daarna vinden we in een ouden schepenbrief van 1311 „dat broeder Hughen, Parochiepaap in die Haghe vermeldt, dat Heyne van Loon aen die Kercke in die Haghe 5 schellingen jaerlicks maekte”. In een oorkonde van 1326 wordt zij nog eens genoemd en in een andere van 1344 vinden we haar als Parochiekerk aan St. Jacob gewijd. Ze stond onder het patronaat van den abt van Middelburg, die de geestelijken benoemde uit de orde der Premontanen. De pastoor woonde in het noordelijke gedeelte van het dorp, „de Warande”. Hiernaar is later de Pastoorswarande, bij oude Hagenaars bekend als „de Franje”, genoemd, een straat die nu door den nieuwen verkeersweg voor een groot gedeelte is opgeslokt. Het kerkelijk gebied

omvatte geheel „Haagambacht”, maar allen, die tot het Grafelijk huis behoorden, stonden onder geestelijk toezicht van den deken der Hofkapel. Toch bezocht de vorstelijke familie de kerk in het dorp meermalen en werd er in 1372 het dochtertje van Hertog Albrecht „den Ruwaard” door den abt van Egmond gedoopt. We lezen, dat de plechtigheid werd opgeluisterd met muziek van pijpers en vedelaars, en dat de optocht door pages met flambouwen werd verlicht. Omstreeks 1399 was de kerk door de uitbreiding der bevolking te klein geworden en liet dezelfde Albrecht een steenen gebouw oprichten, dat in 1402 weer gedeeltelijk afbrandde. Nu schijnt de wederopbouw door geldgebrek niet van een leien dakje te zijn gegaan, althans eerst in 1434 lieten Philips van Bourgondië en Jacoba van Beieren tezamen de kerk weer herstellen, terwijl volgens een oorkonde van 31 Maart van hetzelfde jaar bijdragen daartoe van de ingezetenen gevorderd werden. ☒ Ongeveer 1423 was aan den westkant de toren verrezen, welke eerst geheel vrij stond, maar waarmee bij de laatstgenoemde verbouwing aansluiting verkregen werd. Nu konden de Haagsche burgers zich ongeveer een eeuw lang ongestoord verheugen in het bezit van hun Parochiekerk. Het jaar 1528 bracht ongeluk: Maarten van Rossem, veldheer van Karel van Egmond, die oorlog voerde tegen Karel V, trok uit Utrecht op en drong den Haag van twee kanten tegelijk binnen, waarbij vele huizen en de kerk geplunderd werden. De grootste ramp had echter plaats den 29sten December 1539, toen tijdens een hevig onweer de bliksem in den toren sloeg en behalve verschillende huizen, de kerk bijna geheel afbrandde. In „de Nederlandsche Historiën” van Pieter Bor lezen we er over: „en 't opperste van welken toren in den jare 1539, den 29 Decembris, wesende maendag, des avonds omtrent ses uren, door een groot verschrikkelijk ongewoon onweder met donder en blixem, 't Vier ontsteken is, en met een Noord-Westen wind, die seer sterck woeyde, werd de geheele kerke verbrand, met een groot deel huijsen staende aan de Zuid-Oost-zijde van dien, en ook eenige huizen in de Spuij strate, 't welck wonderlijk en seer verschrikkelijk was, daer van ik dit jaer-dicht gemaakt hebbe:

„De Kerck Van 's-GraVenhaeCh VVerde Ver-
[brand Schier.
In VWinter-Maend door Gods CraCht en hand
[fier”.

☒ Om de noodige gelden ter herstelling bijeen te krijgen, gaf Karel V o.a. vergunning, gedurende zes jaren den dubbelen accijns op wijnen en bieren te heffen. In 1547 en '48 werd onder toezicht van de kerkmeesters een loterij gehouden, die zóóveel opbracht, dat de herstellingskosten bestreden konden worden. Van dien dubbelen bier-accijns schijnen de Hagenaars méér last gehad te hebben, althans in 1524 had hier in dezelfde kerk een gebeurtenis plaats, die daar ook mee in verband stond. We lezen namelijk, dat de overheid van den Haag de ingezetenen sedert 1517 zeer tegen hun zin met allerlei schattingen belastte, vooral met den dubbelen bieraccijns waarbij men in plaats van drie, zes grooten voor de ton moest betalen.

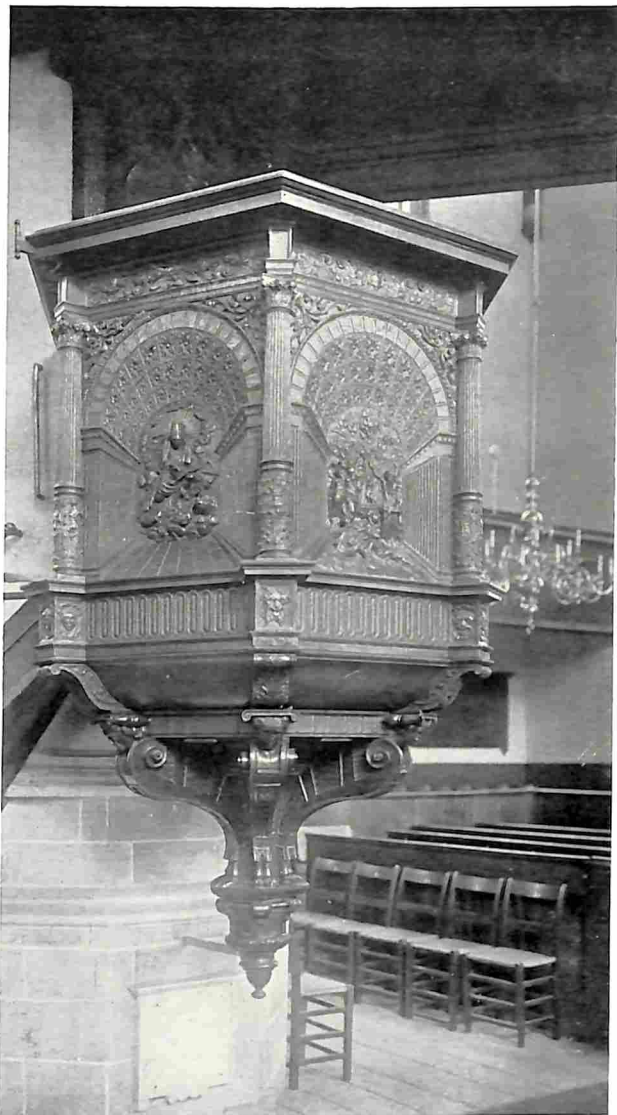
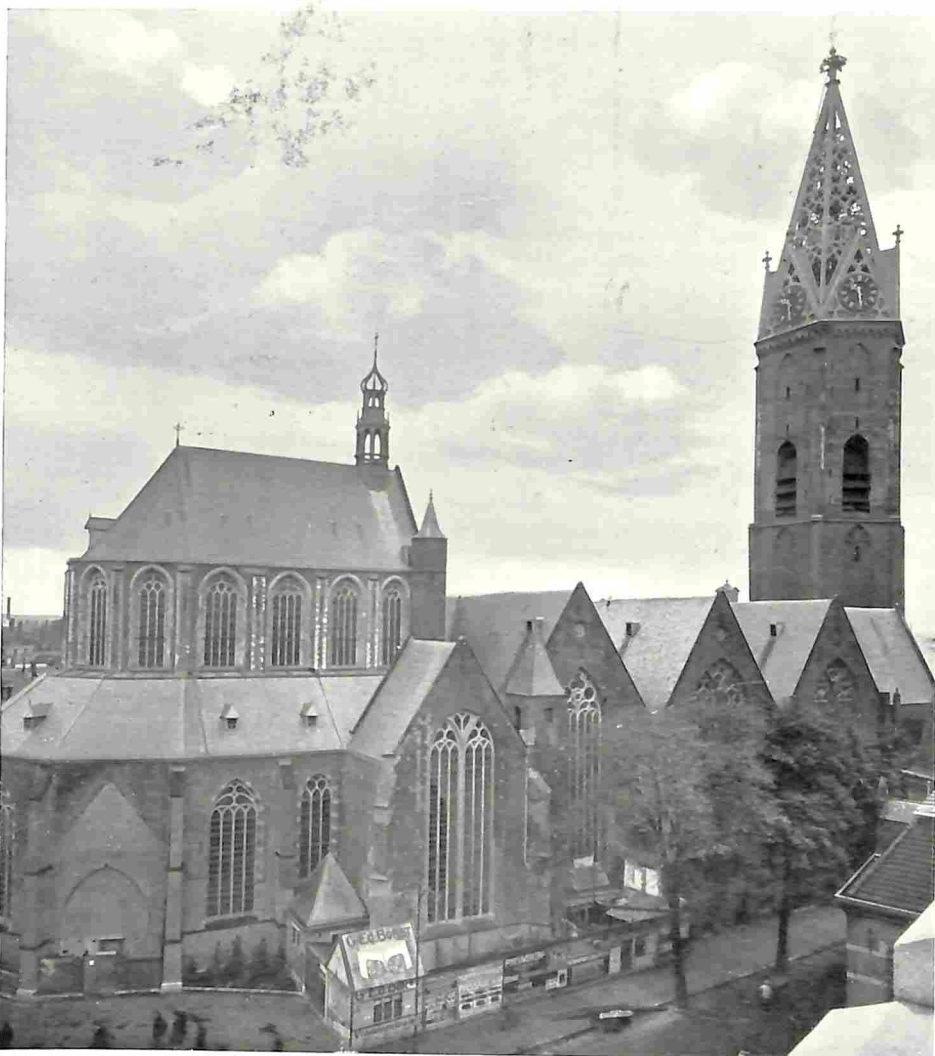

Foto C. Steenbergh.

DE PREEKSTOEL.

Een schuitenvoerder, die de accijns ontdoken had en die vervolgd werd door den procureur-generaal met zijn substituut en dienaren, zocht een toevlucht in de kerk. Burgers, die aan kwamen snellen, bevrijdden den schipper en sloten den procureur-generaal met zijn gevolg in de sacristy op, waar men ze den heelen nacht liet zitten. Dit grapje had echter zijn gevolgen: 2500 caroli guldens moesten opgebracht worden, alvorens de burgerij van overheidswege vergiffenis werd geschonken. ☒ Om nu de lijst der ongelukken die de kerk getroffen hebben maar even te volmaken, moet nog vermeld worden de beeldenstorm in 1566, toen hier, evenals elders, heel wat schoons vernield werd, en verder de jaren 1702 en 1845, waarin de bliksem weer in den toren sloeg. ☒ Uit dit historisch overzicht kunnen we dus besluiten, dat de kerk in den tegenwoordigen vorm van ongeveer 1550 dagteekent. In de jaren 1829 en '30 had een restauratie plaats, waarbij o.a. meer zijingangen gemaakt en de zijgalerijen vergroot werden. De ramen kregen nieuw glas, van boven donkerblauwe ruiten, en het koor werd afgesloten. Een tweede herstelling volgde van 1878 tot 1884. De muren en houten gewelven werden van de kalklaag, waarmee ze evenals in zoovele kerken na de Hervorming waren bedekt, ontdaan en werden nu geschilderd. Men voorzag alle ramen weer van nieuw, ten deele gebrand glas en allerlei werd veran-

DE GROOTE OF ST. JACOBSKERK TE 'S-GRAVENHAGE, UIT HET NOORDOOSTEN GEZIEN.

derd en opgeknapt. De laatste restauratie had plaats van 1912 tot 1920 onder leiding van den inmiddels overleden Dr. P. J. H. Cuypers, waar bij het onderzoek der muren een en ander omtrent de geschiedenis van het gebouw aan den dag gekomen is. Na van September 1918 af gesloten te zijn geweest, was Zondag 11 Januari 1920 de eerste dienst. De aanblik der kerk was voor de vroegere trouwe bezoekers verrassend, de hinderlijke schotten waren opgeruimd, zoodat nu de indrukwekkende ruimte in haar geheel te overzien was. — Het kerkgebouw binnentredende door een der zuidelijke ingangen, richten we het oog allereerst op het orgelfront aan de Westzijde. Dit prachtige instrument werd den 15den April 1882 ingewijd en verving het oude, dat na meermalen vernieuwd en vergroot te zijn, niet meer aan de eischen des tijds voldeed. Onder het orgel bevinden zich de regeeringsbanken uit het jaar 1647, voorzien van mooi beeldhouwwerk, dat

echter geen bijbelsche of andere voorstellingen, maar alleen guirlandes met bloem- en bladmotieven vertoont. De hooge eikenhouten zoldering van het schip, afgezet door donkerbruine banden met versierselen in rood, groen en goud, wordt door 6 zware witte pilaren gedragen. In deze ruimte speelden zich, zooals we reeds opmerkten, heel wat belangrijke gebeurtenissen af. Hier werden o.a. gedoopt: Willem II (zoon van Frederik Hendrik) in 1626, Willem III (1651), Willem V (1748), diens 3 kinderen, waarvan Willem Frederik, die in 1815 als koning Willem I den troon beklom, in 1772 en Koning Willem II in 1792. Ook vorstelijke huwelijken werden hier ingezegend, het laatst dat van Koningin Wilhelmina met Prins Hendrik (7 Februari 1901), waarvan de 25 jarige herdenking met een plechtig feestconcert op dezelfde plaats den 15den Februari van dit jaar menigeen nog versch in het geheugen ligt. Laten we thans onze wandeling door de kerk hervatten. De preekstoel (afbeelding op bladz. 221) tegen den middelsten pilaar aan de zuidzijde draagt het jaartal 1550 en is zeskant. Vijf der panelen (het zesde valt buiten het gezicht) zijn prachtstukken van beeldhouwwerk, bijbelsche tafereelen voorstellende ¹⁾. Het klankbord is ook rijk versierd en draagt een klein torentje of koepeltje, waarboven een ten hemel stijgende vlam. Vroeger prijkte hier het beeld van St. Jacob. Tegen de pilaar recht tegenover den preekstoel bevindt zich de eenvoudige bank voor de vorstelijke familie, die de kerk betreedt door de middelste deur aan de Noordzijde. Boven dezen ingang bemerken we aan de buitenzijde der kerk een steen, nog niet lang geleden aangebracht en waarin gebeiteld is de voorstelling van den vogel Alcion in het nest met jongen, drijvende op de golven, met het devies van Willem den Zwijger: „Saevis tranquillis in undis”. — Welk een prachtige aanblik zal de kerk opgeleverd hebben den 4den Mei 1456, toen hier de Ridders van het Gulden Vlies in hun schitterende wapenrustingen vergaderd waren onder leiding van Philips van Bourgondië! De 34 wapenborden (die met de jaartallen meegerekend) ter herinnering aan deze plechtige gebeurtenis hingen vroeger in het koor, maar zijn tegenwoordig in het gangpad achter den preekstoel te vinden. In vroeger jaren waren de muren en pilaren voor een groot gedeelte bedekt met de wapenschilden van aanzienlijke families, die hiervoor betaalden, hetgeen voor de kerk aardig wat opleverde. In 1795, toen de Franschen ons Geleijkheid, Vrijheid en Broederschap kwamen brengen, werden deze borden door den vendumeester verkocht, terwijl van

¹⁾ Bij de restauratie van 1878—1884 werden de preekstoel en de regeeringsbanken ontdaan van de verflaag, waarmee het snijwerk bedekt was.

vele grafzerken de wapens afgehakt werden. Enkele grafsteenen schijnen nog bijtijds door de familieleden der afgestorvenen te zijn omgekeerd en werden aldus van dat vandalisme gered. — Ook de gilden hadden hunne schilden met toepasselijke bijbelteksten. Zoo hadden de wevers een bord met het opschrift: „Mijne dagen zijn lichter geweest dan een weversspoele, en zijn vergaan sonder verwagtinge” en de poeliers: „Isaac hadde Esau lief, omdat hij van synen wiltvancat”. Deze schilden werden in den loop der vorige eeuw verwijderd. In de zuid-oostelijke dwarsbeuk merken we een groot grafmonument in rococostijl op; het is dat van Philips, Landgraaf van Hessen Philipsthal, in 1721 door zijne echtgenoot Catharina Amelia van Solms Laubach opgericht (zie de afbeelding hieronder). Het stelt den overleden landgraaf voor, de weduwe treurt bij het lijk; symbolische voorstellingen van den oorlog omringen hen. Het monument wordt be-

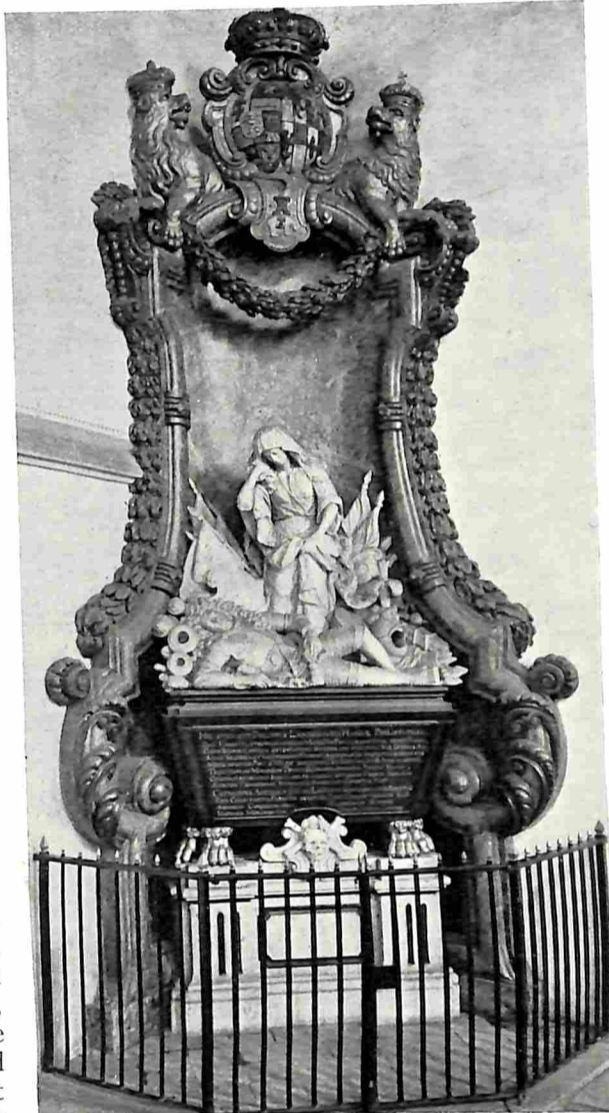

Foto C. Steenbergh.

DE GROOTE OF ST. JACOBSKERK TE 'S-GRAVENHAGE.
GRAFMONUMENT VOOR PHILIPS LANDGRAAF VAN HESSEN PHILIPSTHAL

kroond door het wapen van Hessen Philipsthal en twee gekroonde leeuwen. Het Latijnsche opschrift prijst zijne dapperheid als veldoverste, zijn beminnelijk karakter, enz. en vermeldt, dat zijne gemalin dit praalgraf liet oprichten. — Het koor met zijn pilaren van wit-geel natuursteen is door een eenvoudig ijzeren hek van de overige kerkruimte afgescheiden (afbeelding op bladz. 223). Hier verrees vóór 1574, in welk jaar de kerk door de Protestanten in bezit werd genomen, in het midden het Hoogaltaar. In 1579 werden de oude Kerkornamenten der Katholieken afgebroken en in het openbaar verkocht. Nu staat daar sedert 1667 het praalgraf van Admiraal van Wassenaer, Heer van Obdam, die in 1665 in den tweeden Engelschen oorlog sneuvelde ²⁾. Onder een koepelvormig gewelf op vier zuilen rustende staat het levensgrootte beeld van den zeeheld op de tombe. Achter hem ziet men een wereldbol, waarop een adelaar met uitgespreide vleugels de Faam draagt, met de bazuin in de linker- en een krans in de rechterhand. Rechts naast den admiraal staat een edelknaap met den helm in de hand, links een kinderfiguur, leunende op het wapen van Wassenaer en een lauwerkrans, en vooraan een treurend kind met een bazuin, rustend op een doodshoofd en een zandlooper. Aan ieder der vier hoeken van de tombe staat een vrouwenfiguur, voorstellende de Dapperheid, de Getrouwheid, de Wakkerheid en de Voorzichtigheid. Tusschen de pilaren vlak onder het koepeldak hangen zwarte borden met uitvoerige Latijnsche opschriften in gouden letters. Het geheel is binnen een ijzeren hek besloten. — Er bevindt zich in de kerk nog

een graftombe, die men echter tevergeefs zal zoeken. Het is die van Heer Gerrit van Assendelft (in 1486 overleden) en van zijne gade Beatrix (1492). Het monument is in stukken en brokken ergens opgeborgen en wacht nog steeds op restauratie; de plannen er voor bestaan; hopen we dus maar, dat die spoedig uitgevoerd zullen worden. — Zoowel in het koor als in het schip merken we verder nog verschillende oude graf- en gedenkstenen op, waaronder vele merkwaardige. We zullen hier slechts vermelden een in den muur van het koor geplaatsten zwarten gedenksteen met het opschrift:

Grafplaats
van
Constantijn en Christiaan
Huijgens ¹⁾.

— In de kerk en in het hoogkoor valt het licht naar binnen

¹⁾ Constantijn Huijgens, de bekende dichter, stierf in 1687; zijn tweede zoon Christiaan, de groote wiskundige, in 1695. De gedenksteen werd in 1857 geplaatst door de Vereeniging tot beoefening der Geschiedenis van 's-Gravenhage.

²⁾ Wegens plaatsgebrek wordt de afbeelding van dit praalgraf eerst in een der volgende nummers opgenomen.

door de hooge Gothische ramen met hun kleine ruitjes, zacht getint in groen, blauw en oranje. In den kooromgang zijn vijf van de ramen voorzien van geschilderd glas. Vroeger bezat de kerk er meer, doch de Haagsche straatjeugd heeft ze in den loop der jaren bijna zoo goed als geheel vernield¹⁾. De overgebleven stukken werden in het Gemeentemuseum bewaard en hebben bij de laatste restauratie gediend om twee der oorspronkelijke vensters, die van 1541 en 1547, te herstellen; de drie andere zijn nieuw. Het middelste werd door Karel V in 1547 geschonken. Het stelt den Keizer voor, geknield voor den opengeslagen bijbel. Links daarvan bevindt zich het andere oude venster, we zien Maria met den engel Gabriël en daaronder het Collegium Canonicorum. Het rechte raam stelt den stal te Bethlehem voor met de bekende figuren; de twee overige Zacharias met den engel (Lukas I : 11—20) en Jezus in den tempel (Lukas 2 : 46—49). De voornaamste merkwaardigheden in het kerkgebouw aanwezig, zijn nu vermeld, geschiedenisliefebbers raden we aan om zelf bij een bezoek in de residentie alles maar eens te gaan bekijken; men zal er jaarlijks geen spijt van hebben!

A. W. FRANCKEN.

DE ZOON.

III.

WAT vooral aangrijpend is in huiselijke drama's, is dat ze zich onder

zoo gewone, vreedzame bezigheden afspelen, in het alledaagsch decor, tusschen de eentonigheid der telkens terugkerende dingen, waarvoor we het banale — maar zeer juiste — woord „sleur" hebben. Hoewel de advocaat, dank zij gelukkige beleggingen en een flinke verzekering, een aanzienlijk vermogen had nagelaten, was Mevrouw Ligier er nooit van afgeweken, noch sinds ze weduwe was, noch daarvoor, zelf een geregeld toezicht te houden op haar huis, wat traditie is in den Franschen middenstand. Zoo angstig als ze was in het vooruitzicht van het onderhoud met haar zoon, dat nu onmogelijk meer uitgesteld kon worden, was ze toch volgens haar gewoonte, zoodra ze uit haar slaapkamer kwam, van de eene kamer naar de andere gegaan om zelf in den salon een snuiterijtje te verschikken, dat niet

op z'n gewone plaats stond, de bladeren van de planten met haar fijne vingers op te tillen om te voelen of ze vochtig genoeg waren of aandachtig een gordijn in 'n fraaien plooi te schikken. Zoo kwam ze weer in de huiskamer, waar de knecht aan het tafeldekken was. In de twee jaar, dat het hoofd van het gezin gestorven was, was zijn plaats aan tafel altijd leeg gebleven. Eerst was het uit een soort vanzelf sprekende piëteit; en daar Mevrouw Ligier in den eersten tijd alleen naaste bloedverwanten ontving, was dat gebruik zonder eenige moeilijkheid blijven bestaan. Ze had het willen afschaffen, toen zij een paar vrienden te dineeren had gekregen, en dat was juist de aanleiding geweest tot een kleine scène met haar zoon Charles. Hij had er het eerst over gesproken met haar op den dag voordat het intieme dinertje zou plaats vinden en had haar zoo een bewijs gegeven van de gedachte, die hem kwelde: — „Wat zou die arme Pa in z'n schik geweest zijn morgen, hij

is zoo gesteld op zijn vrienden! . . . Maar ik weet zeker, dat hij daarboven ziet, dat wij niet aan zijn plaats komen en dat het hem een troost zal zijn. Het is of hij niet van ons weggegaan is." De moeder had niets geantwoord en dat gemoedsbezwaar van haar zoon had haar belet een aangewezen gelegenheid aan te grijpen om van een gewoonte af te wijken, die een overdreven gevoel van gemis verried, inderdaad zeer verschillend van wat er werkelijk in haar omging. Ze had bevel gegeven dat de stoel van den overledene bij dat eerste diner niet gebruikt mocht worden. Welk voorwendsel daarna te vinden? Hoe een traditie te verbreken, die klaarblijkelijk steeds heiliger werd voor het kind en steeds pijnlijker voor de moeder, naarmate het beeld van Foucault zich 'n diepere plaats in haar hart veroverde? Maar vanmorgen, zoo kort voor haar nieuwe verloving, waartoe ze steeds vast besloten bleef, was haar de aanblik van dien fauteuil, die voor het

witte tafellaken geschoven was, plotseling fysiek ondraaglijk. De rangschikking van de borden op tafel met die leegte op de plaats, waar de overledene vroeger zat, was haar een stil verwijt, waartegen ze plotseling de kracht in zich voelde, die zij zoo straks tegen de uitgesproken verwijten van haar zoon zou moeten hebben. In een van die spontane, bijna onbedachtzame opwellingen van wilskracht, die in het moreel gelijk staan met lichamelijke reflexbewegingen, zei ze tegen den knecht: — „Louis, je moet voortaan den stoel van Mijnheer niet meer aan tafel zetten. Zet daar Juffrouw Monneron." Ze had dat bevel nog niet gegeven of ze ging de kamer uit met den vluggen tred van iemand, die een noodigen, en zeer pijnlijken maatregel getroffen heeft. Een half uur later kwam ze, bevend over al haar leden, weer binnen met Juffrouw Monneron, de onderwijzeres, Hélène, René en Charles. Met wat voor gezicht zou deze den kleinen staatsgreep, dien de moeder had volvoerd, opvatten? Ja, wel klein, maar van een groote beteekenis! Het was de eerste scène van het laatste bedrijf, dat een eind zal maken aan den weduwenstaat van Mevrouw Ligier. Zij voelde het zoo goed, dat zij zich op den achtergrond hield en met haar bevende handen de blonde krullen van haar kleinen René streelde . . .

Charles blijft staan. Hij kijkt naar de tafel. Hij kijkt naar z'n moeder. Hij is heel bleek geworden en daarna vuurrood. Mevrouw Ligier ziet met een verwondering, die haarzelf het bloed naar de wangen doet stijgen, hoe hij op den stoel toeloopt, die op de vroeger voor den vader gereserveerde plaats gezet is. Ze heeft den moed niet, hem het zinnetje, dat ze tegen den knecht gezegd heeft, te herhalen, noch de onderwijzeres op dien stoel tegenover haar te zetten — de zetel van het hoofd van het gezin, die rechtens aan den oudste toekomt.

(slot volgt.)

PAUL BOURGET.

Prachtige bloeiende Begonia's.

HET geslacht *Begonia* telt onder hare talloze soorten de schitterendste sierplanten, zoowel uit een oogpunt van bladertooi als van bloemenschoon. Het kan in het korte bestek van een artikel niet de bedoeling zijn, het geslacht *Begonia* in zijn uit-

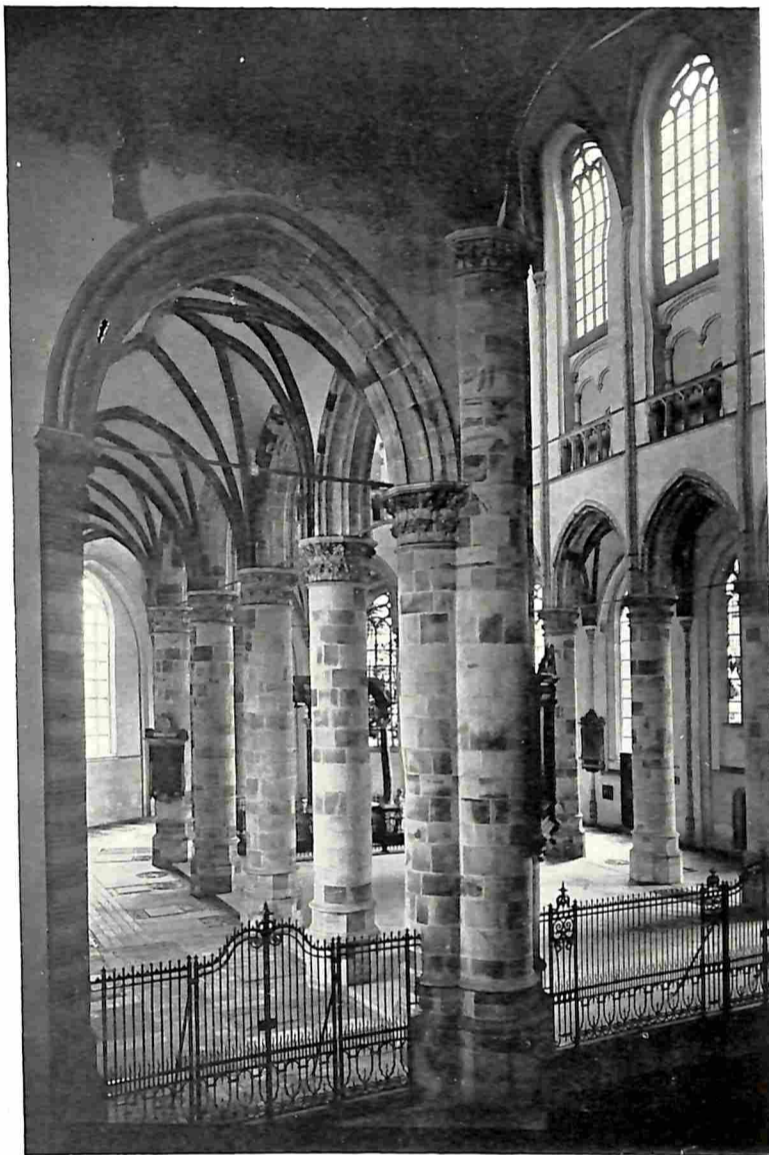

Foto C. Steenbergh.

DE GROOTE OF ST. JACOBSKERK TE 'S-GRAVENHAGE.
HET KOOR.

1) Enkele van die oude ramen, waaronder dat van Karel V, worden toegeschreven aan de gebroeders Crabeth, dezelfde, die hun naam onsterfelijk hebben gemaakt door de prachtige kerkramen in Gouda.

gebreiden soortenrijkdom ook maar bij benadering volledig te bespreken, maar wel kunnen we de aandacht vestigen op enkele soorten, die, door sieraad van blad en bloem, in de voorste rijen der decoratieve species staan. De soorten, die ik hier op het oog heb, behooren tot de z.g. struikvormige Begonia's, die tegenover de Knol-Begonia's, de slapstengelige Begonia's, en de Blad-Begonia's met over den grond kruipenden wortelstok of korten grondstam, een zelfstandige groep vormen. Tot die laatste groep behooren o.a. de *Begonia metallica* (G. Smith) met metaalkleurige bladen en rosekleurige bloemen, de *Begonia plataniifolia* (Grah.) var: *Ohlendorffiana* (Rchb.), welke synoniem is met *B. Olbia* (hort.) en vrij diep ingesneden, wit-gevlekte bladen bezit, de *Begonia corallina* (Carr.) en *Begonia incarnata* (Link & Otto), welke laatste tot 1½ M. hoog kan worden en bloeit met stralend roode bloemen, waarvan bovendien de schitterendste variëteiten in cultuur zijn met rozeroode en purperen bloemen, enz. ☞ Een der schoonste is vooral een bastaard van *Begonia plataniifolia* var: *Ohlendorffiana* en *Begonia corallina*, welke onder den naam van *Begonia Président Carnot* in de cultuur is, en uitmunt door weelderigen groei en reusachtige, breede, hangende, rozeroode bloemtrossen, in den trant van die van *Begonia incarnata* en variëteiten. ☞ Minder overweldigend van pronk, maar toch in hooge mate aantrekkelijk, en daarenboven hoogstmerkwaardig om hare proliferende eigenschappen, is *Begonia phyllomaniaca* (Mart.), welke we hier afbeelden, en bij welke we een oogenblik willen stilstaan; wat zij om haren bloei in winter en voorjaar, haar vermogen om overal op stengels en bladstelen blaadjes en jonge plantjes te vormen, en om hare schijnbaar sterile zaden, alleszins verdient. Dit laatste behoeft echter op zichzelf beschouwd nog geen verwondering te wekken, wijl vivipariteit vaak met steriliteit gepaard gaat. ☞ De *Begonia phyllomaniaca* wordt in Curtis's Botanical Magazine door Sir William Jackson Hooker beschreven bij plaat 5254, welke nu niet zoo heel best geslaagd mag heeten. Althans de plant is in natura veel mooier, de bladeren meer fluweelig-zacht-groen met zachte glansen, en de bloemen zijn meer rosé van kleur. Hooker ontving de plant omstreeks 1861 uit den Botanischen tuin te Berlijn, en wel onder den naam van *Begonia prolifera*, welke naam echter niet juist bleek; want Alphonse de Candolle beschreef onder dien naam reeds een andere Begonia, zonder opgaande stengels. Klaarblijkelijk had de eigenschap jonge plantjes op de stengels te vormen, tot de willekeurige adoptie van den soortnaam „prolifera” geleid. Evenwel, omstreeks denzelfden tijd, had Professor von Martius de plant vertoond op een vergadering van de Koninklijke Beiersche Akademie te München, en haar den naam van *B. phyllomaniaca* gegeven, uithoofde van haar phyllomania, d.i. zucht tot (bizardere) bladvorming. De blaadjes en jonge plantjes toch worden vaak bij honderden op stam (stengels) en een deel der bladstelen gevormd. Eerst schijnen vliezige haren op de opperhuid van de stengels te verschijnen, die uit het weefsel te voorschijn komen, alleen of in kleine groepjes, die tot blaadjes en plantjes uitgroeien. Von Martius beschreef de plant uitvoerig in zijn „Flora Brasiliensis” bij uitnemende afbeeldingen, waarbij volle aandacht is gewijd aan de zeer merkwaardige structuur der kleine blaadjes

Foto C. Steenberg.

BLADERKROON MET BLOEMTROSSEN VAN *BEGONIA PHYLLOMANIACA* (MART).

ke laatste het grootste sierraad der plant uitmaken, wijl zij grooter zijn en ook de vleugels der licht-groene vruchtbeginsels rose getint zijn. ☞ Waaraan de steriliteit der zaden te danken is, is niet gemakkelijk te zeggen. Is het stuifmeel steriel, zijn de stempels ongeschikt of komt het, doordat de mannelijke bloemen afvallen vóór deze geslachtsrijp zijn? Of zijn de bloemen zelf-steriel en is kruisbestuiving noodig? Dat zijn vragen die, zoover ik weet, nog op beantwoording wachten! Merkwaardig is evenwel, dat de vruchtjes overvloed van fijne zaden geven, die er normaal uitzien. Mogelijk is ook, dat de zaden wel normaal zijn, maar een bijzonder milieu behoeven om te kunnen kiemen. ☞ Afgezien van deze vragen, en terugkerende tot de plant, als sierplant, moge de afbeelding de overtuiging schenken, dat *Begonia phyllomaniaca* de belangstelling verdient van den plantenvriend, die over een warme kas of serre beschikt. De bladen zijn sierlijk ingesneden, de houding van stam en bloemtrossen is elegant, de bloei is mild en lieflijk en houdt zeer lang aan; gedurende de wintermaanden tot ver in het voorjaar verschijnen telkens nieuwe bloemtrossen, en elke bloemtros bloeit over een lang tijdperk; zoodat ze een der dankbaarste Begonia's mag heeten! ☞ Evenals alle Begonia's, behoeft ook deze voor hare gezonde ontwikkeling een lichte, humusrijke, voedzame grondsoort, en een warm-vochtige omgeving, met bescherming tegen het zonlicht in den zomer.

en bladknoppen. — De soort groeit in Guatemala en Brazilië, welk laatste land vooral rijk is aan Begonia-soorten. ☞ Het voortbrengen van toevallige (adventief-)knoppen bij *Begonia's* is bij dit geslacht een bekend verschijnsel. Wanneer men bladen van Blad-Begonia's (*Begonia Rex* Putz.) en ook van andere soorten, afsnijdt, ontwikkelen zich aan den bladsteel, welke in vochtige aarde of zand werd gezet, bij voldoende warmte, gemakkelijk jonge plantjes aan de plaats der snijwonde; en zelfs, wanneer men het blad vlak op een vochtigwarmen bodem legt, daarop neerdrukt door middel van zand of steentjes, en de bladnerven hier en daar doorsnijdt, ontwikkelen zich ook daar ter plaatse bij die insnijdingen adventiefknoppen, die spoedig tot jonge bewortelde plantjes uitgroeien, welke men dan van het blad afnemen en als zelfstandige planten verder voortkweeken kan. Maar bij *Begonia phyllomaniaca* ontstaan de jonge plantjes op stam en bladstelen spontaan, zonder voorafgaande kunstbewerkingen, en dat is zeker zeer merkwaardig! Evenwel, het spontaan verschijnen van toevallige knoppen en jonge plantjes op vegetatieve deelen vindt men ook bij andere planten, waarvan de bladen van *Bryophyllum crenatum* (Baker), *B. calycinum* (Salisb.) wel de sprekendste voorbeelden zijn, maar wat ook bij tal van andere planten voorkomt, o.a. bij *Tolmiea Menziesii* (Torr & Gray), *Ceratopteris thalictroides* (Brongn.), *C. cornuta* (Le Prieur), enz.

In de cultuur is trouwens het vegetatief vermeerderen van planten door middel van hare bladeren, van vele soorten bekend en in toepassing. ☞ Opvallend bij deze vivipariteit der *Begonia phyllomaniaca* is de schijnbare steriliteit der zaden, waarover vaak geklaagd wordt, te meer, omdat de plant op een bloemtros zoowel mannelijke als vrouwelijke bloemen voortbrengt, de mannelijke eerst en daarna de vrouwelijke, wel-

ke laatste het grootste sierraad der plant uitmaken, wijl zij grooter zijn en ook de vleugels der licht-groene vruchtbeginsels rose getint zijn. ☞ Waaraan de steriliteit der zaden te danken is, is niet gemakkelijk te zeggen. Is het stuifmeel steriel, zijn de stempels ongeschikt of komt het, doordat de mannelijke bloemen afvallen vóór deze geslachtsrijp zijn? Of zijn de bloemen zelf-steriel en is kruisbestuiving noodig? Dat zijn vragen die, zoover ik weet, nog op beantwoording wachten! Merkwaardig is evenwel, dat de vruchtjes overvloed van fijne zaden geven, die er normaal uitzien. Mogelijk is ook, dat de zaden wel normaal zijn, maar een bijzonder milieu behoeven om te kunnen kiemen. ☞ Afgezien van deze vragen, en terugkerende tot de plant, als sierplant, moge de afbeelding de overtuiging schenken, dat *Begonia phyllomaniaca* de belangstelling verdient van den plantenvriend, die over een warme kas of serre beschikt. De bladen zijn sierlijk ingesneden, de houding van stam en bloemtrossen is elegant, de bloei is mild en lieflijk en houdt zeer lang aan; gedurende de wintermaanden tot ver in het voorjaar verschijnen telkens nieuwe bloemtrossen, en elke bloemtros bloeit over een lang tijdperk; zoodat ze een der dankbaarste Begonia's mag heeten! ☞ Evenals alle Begonia's, behoeft ook deze voor hare gezonde ontwikkeling een lichte, humusrijke, voedzame grondsoort, en een warm-vochtige omgeving, met bescherming tegen het zonlicht in den zomer.

A. J. VAN LAREN.

CHAMBÉRY.

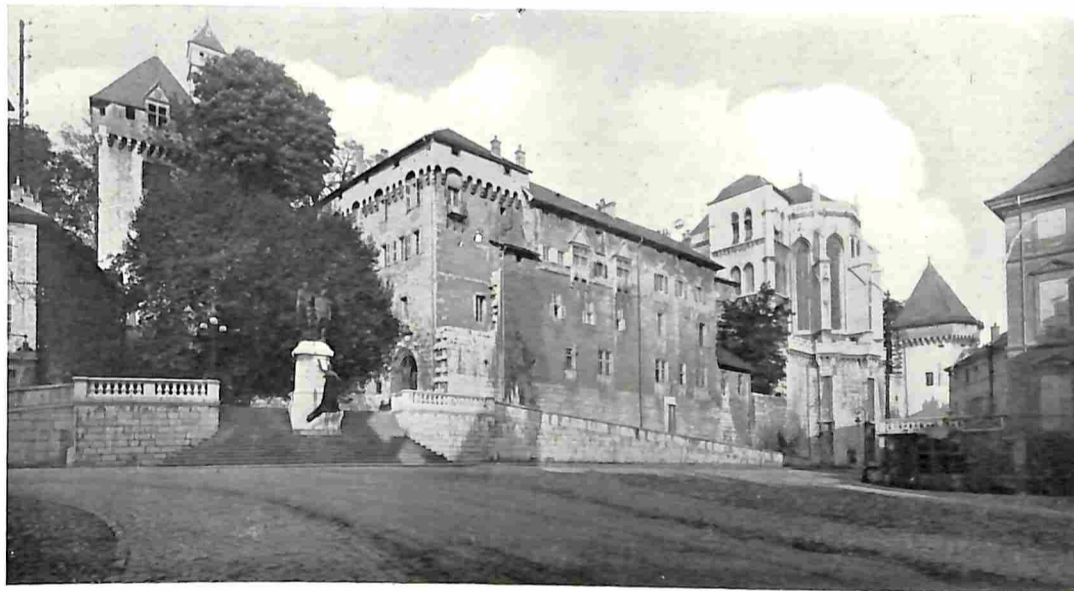
VANUIT de bergvalleiën keer ik terug naar de ruimere landen, vanuit de beslotenheid van het scherpomlijnde hooggebergte naar het dal van de Rhône, waar de golvende kam der voorposten slechts een vage, verre droom blijft. Chamonix ligt achter mij, met veel herinneringen. Sneeuw, sneeuw en nog eens sneeuw, borende hoogtezon, transparante gletschers onder strak maanlicht, toeristen, ski's, rupsauto's, bobsleighs, omwolkte spitsen, verlichte hotelvensters, kellners, halls, wijnkroegen, snuisterijen, prentbriefkaarten, nougat du Mont-Blanc, gesprekken over „Concours de Patinage,” curling, ski-sköring en Parijsche revue's, en mijn verbeelding beheerschend, de blanke, glooiende top van den Mont-Blanc, tronend als een zwijgende sneeuwconingin boven het dal, tusschen donkere wachters, de „Aiguille du Midi” en de „Mont Maudit”. Kort-geleden genoten vreugde bezinkt in mij en ik rust uit in de oude hoofdstad van Savoie, Chambéry, ten Zuiden van het „Lac du Bourget”. ☒ En hier is rust, de rust van eeuwen slaap. Bij aankomst ziet men, wat men ziet bij aankomst in elke oude en bijna vergeten stad. Wat hotels, wat stille nieuwe straten, wat kleine winkels en wat gezellige monumenten, opgericht door een beminnelijke burgerij bij graag aangegrepen gelegenheden, zooals „Le Monument du Centenaire” en „la Fontaine des Elephants ou Colonne de Boigne”, op een van de miniatuur-boulevards, het eerste ter eere van het eeuwfeest van Savoie's eerste annexatie door Frankrijk in 1792, het laatste ter eere van een zekere „général de Boigne”. Het zijn niet meer dan vergrootingen van knusse statuettes, zooals men die wel vindt in de hoeken van ouwerwetsch-gevoegelijke salons der gezeten bourgeoisie. Gelukkig ontwikkelden deze onvermijdelijke stadsgedeelten zich weinig. Het inwoneraantal breidde zich matig uit en het tourisme bleef grootendeels gecentraliseerd in het nabij-iggende, mondaine Aix-les Bains, waartegen de bejaarde plaats slecht concurreren kan. ☒ Het oude bouwwerk der machtige hertogenresidentie domineert, eerbiedwaardig en voornaam, vooral ook omdat het voor het grootste deel op de omringende heuvels rust. Nadat men zich onschuldig heeft geamuseerd met de waterspuitende olifanten rondom de bovengenoemde „Colonne de Boigne”, ziet men reeds op korten afstand de grauwe muren van het „Château Ducal” en, hooger, aan den anderen kant schemert door den ijlen nevel de vroeg-middeneeuwsche „Eglise de Saint-Pierre de Lémenc”. ☒ „Le Château des ducs de Savoie”, tegenwoordig „Hotel de la Préfecture et du Commandement militaire”, dateert uit de 12e eeuw en werd in de 13e eeuw gekocht door de graven van Savoie. Deze maakten van Chambéry, de hoofdstad van het graafschap, dat in 1416 onder Amadeus VIII, een hertogdom werd, en hoofdstad bleef Chambéry tot hertog Philibert Emmanuel in 1562 zijn zetel in Turijn vestigde. ☒ Merkwaardig zijn de zonderlinge stijlcontrasten, ontstaan door het in verschillende tijden vernieuwen en uitbreiden van historische bouwwerken. Groter disharmonie als tusschen de „Vieille Tour”, de verwerde slotwanden en de Renaissance-façade der aangebouwde Sainte-Chapelle kan men zich moeilijker denken en sterk treft het niet-individueel karakter der oude bouw wijzen. In den Romaanschen tijd bouwde men Romaansch, in den Gothischen tijd, Gothisch en tijdens de Renaissance, Renaissance. En wanneer men herstellen moest of vergrooten, deed men dit lukraak, zooals het nu eenmaal gewoonte was in eigen dagen. Telkens treft men détails, op de zonderlingste wijze in elkander overgaande, en men moet zoeken naar een bepaalden hoek of binnenplaats, waar men rust en stemming van een bepaalde eeuw terugvinden kan. Meestal draagt alleen het oudste deel, de eerste opzet, in de juiste mate het even opvallende persoonlijke cachet van een meester, die in den stijl van zijn dagen fantaseeren kan. ☒ De Fransche gewoonte om op de meest onlogische plekken, standbeelden van plaatselijke beroemdheden, in zelfbewuste

CHAMBÉRY. DE KAPEL VAN DEN MONT ST. MICHEL.

houding, neer te planten, zooals hier het „Monument commémoratif des frères Joseph et Xavier de Maistre” op de stoep van het kasteel, is ergerlijk. Ik geloof graag in de belangrijkheid der gebroeders¹⁾, maar men bewijst hun een ave-rechtsche hulde door ons hun statige beeltenis ontsierend en hinderlijk op te dringen. Ook blijft er een verbijsterende tegenstelling tusschen de fantasieën, die het hertogelijk paleis opwekt en de nuchterheid der tegenwoordige bestemming, n.l. „Hotel de la Préfecture et du Commandement militaire”. Onder de plechtige gewelven vindt men slechts bureaux, lessenaars en ambtenaren in ruste. ☒ Chambéry is oud. Al te lang geleden verloor het belangrijkheid en men moet wel ver in het verleden speuren om zijn grootheid terug te vinden. Het best reconstrueert men deze in de oude wijken en tusschen de oude huizen aan den voet van de slothoogte. Het is mij of het leven van eeuwen hier gesteriliseerd bleef, het is mij, of al deze langzame, rondwarende menschjes in hun arbeidskleed, al deze kroegjesbazen en goedmoedige winkel-tjes, al eeuwen achter hun wijn-carafe zitten of achter hun toonbank staan en praatjes maken aan de deurpost. Zelfs in hun stijl van spreken bleef een weemoedige romantiek; als men iemand den weg vraagt, en hij weet hem u niet aan te duiden, antwoordt hij: „Mijn arme vriend, helaas, ik kan het u niet zeggen”. Al deze stille bestaantjes gleden van geslacht op geslacht in elkander over en evolueerden niet, al deze vermoeid tegen elkander leunende huisjes bergen nog dezelfde gedachten, hetzelfde gezinsleven, dezelfde zorgjes en pretjes van bijelkander schuilende burens, en zij hebben, onbewust, maar beter dan elk kasteel en elke kerk voor ons, de geschiedenis bewaard. Hier biedt Chambéry heel wat, wat boeien kan, overal wordt men gelokt naar lichtplekken

¹⁾ Dat de gebroeders de Maistre tot de „plaatselijke beroemdheden” zouden zijn te rekenen, zal niet ieder onzen geachten medewerker toegeven. (Red.)

HET KASTEEL VAN CHAMBÉRY.

aan gene zijde van een poortje, overal wordt men gecharmeerd door verweerde portalen, verzakte vensters en overhangende daken, telkens wordt nieuwsgierigheid gewekt naar wat er droomt in een of ander verlaten cour of onder een of anderen grilligen boom. Van de oude straten noem ik slechts de „rue Basse du Château” en de „rue Trésorerie” aan den voet van de „Sainte-Chapelle” en de „tour de la Trésorerie”, de „rue du Sénat” (aan het begin van deze straat ziet men den ijzeren haak, waar vroeger de ketting aan hing, die de naburige „rue Juiverie” afsloot), verder de „rue Croix d’Or”, de „rue du Faubourg Maché”, met de oude kruizen en het oude „Fontaine des deux Bourneaux”. Boven deze laatste straat liggen het moderne „Hôtel Dieu” en het oude „monastère des Dames du Sacré-Coeur”, waar de „Hospices de Charité et de la Maternités aménagés” zijn ondergebracht. Tenslotte de „rue de Lans” en de „rue de Roche”.

⊗ Onder de oude huizen zijn merkwaardig „La maison Dieu-le fils Magnis” op de „place Saint-Léger” uit de 16e eeuw, „l’Hôtel de Château neuf”, „rue Croix-d’Or” met het prachtige, aristokratische ijzeren hek, verder, verscheidene andere huizen uit de „rue Croix d’Or”, zooals „l’Hôtel des Marches”, „l’Hôtel de la Pérouse” en „la maison Riche”. En ten slotte „la maison de la Banche” op de „place de l’Hôtel de ville”, „l’Hôtel de Cordon” („rue Saint-Réal”), „l’Hôtel de Lambert” in de „passage Henri Murger”, „la Tour Bossue” (1506—1507) in de „rue Jean-Pierre Veyrat”, een oude toren, deel van de vroegere citadel, evenals „la Tour des Minorètes” bij de „Place Monge”. ⊗ De avond valt. Ik stijg, langs het station, naar de plaats, waar het oude Lemincum (Lémenc) van de Romeinen lag en waar nu nog tusschen een gedrongen complex van grauwe huizen de „Eglise de Saint-Pierre de Lémenc” rijst, een der eerste tempels van het Christendom uit den eersten tijd van zijn verbreiding. Onder haar gewelven bergt men tal van voorwerpen uit perioden van strijd en martelaarschap (crypt en doopvont). Lémenc bleef lang van het zich later, om het château ducal ontwikkelende Chambéry, gescheiden. Ook nu nog schijnt het of het, hooghartig, eigen

sfeer vrij houdt van het bestaan der benedenstad en de tijd der Romeinen zich sluit voor de Middeneeuwen. ⊗ Het schemert over de stad. Ik daal weer naar onder de wijk van hotels, kappers en „spécialités de la région” naar de verweerde straten. Donker wordt het, menschen schuilen voor de avondkoude in hun lage kamers, suffige stamgasten hangen over hun courant rondom de cafékachels en ik dwaal droomend over de groote steenen der hellende stegen tot aan den rotsvoet van het slot. Al de kenteekenen van het hier vertraagd moderne leven vallen weg, het kasteel wordt een spook, komend uit machtig verleden, een spook uit oude Savoyaardsche groothedsdromen. Hier huisden de avontuurlijke vorsten van het overmoedige berggebied, die hun krijgers wierven in de ontoegankelijke dalen van het Alpenland; van hieruit trokken hun legers van ontembare gelukzoekers, gehard tusschen rotsen en sneeuw en natuurdreiging, gehard tegen armoede, koude en ontbering, uit tegen de Fransche vazallen-rijken en Bourgogne, later, toen zij het hoofd stootten tegen de onweerstaanbare, centraliseerende, Parijsche koningsmacht, naar de rijke, ongeschutte en verdeelde Po-vlakte. Hun successen hier werden Chambéry noodlottig. Het werd onttroond

en gestuit in vooruitgang. De hertogen verlegden hun residentie naar Turijn. Nog steeds treurt de stad, nachten lang, over haar verloren mogelijkheden. ⊗ Ik klom de treden op van het „Portail St.-Dominique, een gotisch boogoverblijfsel van het „église Saint-Dominique” uit de XIVe eeuw. Rechte de „église Saint-Dominique” uit de XIVe eeuw. Rechte torenhooge sparren met mild en dalend-gespreide pluimtakken omringen de hoge wanden. De teere lijn der bergkammen zigzagt onder de sterren. Verderop, overal, liggen zij verspreid, de brokstukken van veel tijden; in het Noorden, aan het „Lac du Bourget”, het wereldsch Aix-les-Bains met zijn speelzalen, badhuizen en casino’s tegen de „Mont Revard”, verder, rondom de stad „Les Charmettes”, de landelijke woning van Rousseau, de „Notre Dame de Myans”, aan den afgrond van Myans, bedevaartplaats uit 1248 met zijn statig Mariabeeld, van verguld brons en de beroemde zwarte madonna, het „Château féodal de Chignin”, de „Chapelle de Saint-Anthelme”, de „Chapelle du Mont Saint-Michel”, overblijfsel van een Romeinschen

Marstempel (onder aan haar voet pré-historische grotten), vervolgens het „château de la Batie” en heel in het Zuiden, het klooster van Char treuse. ⊗ Den laten avond kijk ik in. Hoog boven stad en bergen breidt het „Croix du Nivolet” zijn armen, een ontzagge-lijk betonnen kruis op de Mont-Nivolet, een symbool van machteloos verlangen van het Savoyaardsche land (op wat verspreide veeveelt, landbouw en industrie na, buit en beroover tegelijk van den modernen tourist), een machteloos verlangen, om zich te beschutten met de gewijheid der vervlogen geschiedenis.

MARCEL VAN GESTEL.

KONINGEN IN BALLINGSCHAP

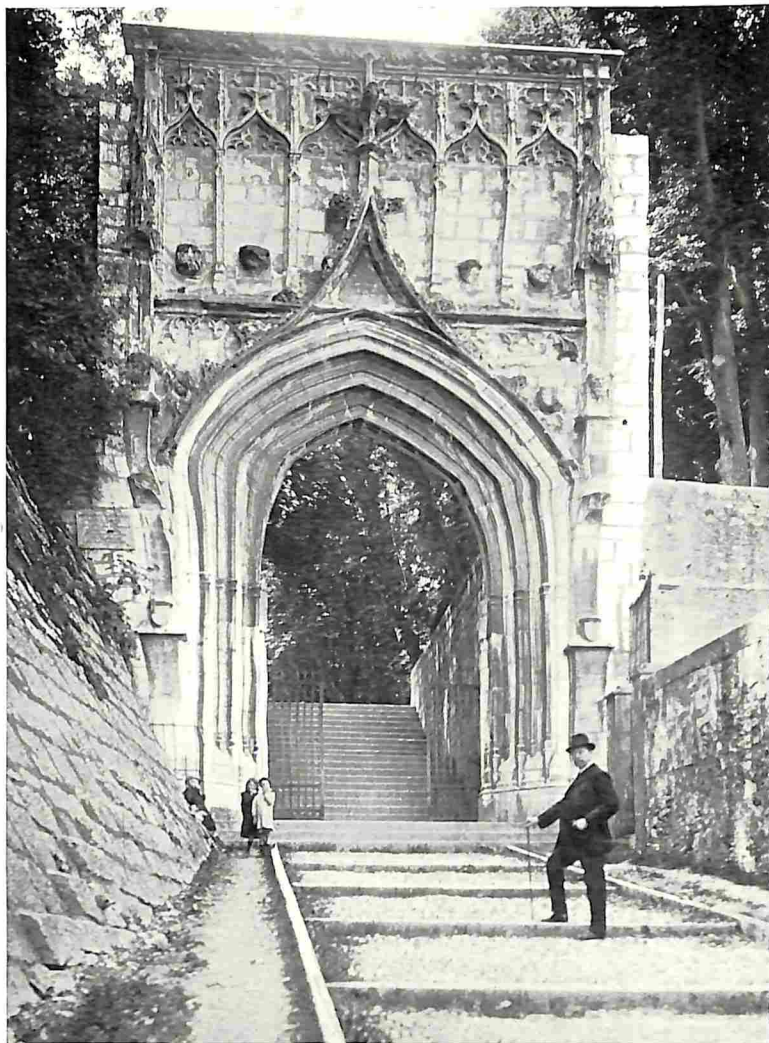
door

CHARLES G. D. ROBERTS.

15) (Vervolg).

De rotswand was hier nagenoeg loodrecht, op misschien een honderd voet na. Zelfs al had hem heelemaal niets gemankeerd, dan nog zou het hem moeilijk genoeg zijn gevallen naar beneden te gaan. In zijn huidige toestand zag hij duidelijk in dat hij zich evengoed over den rand naar beneden kon werpen als de

afdeling probeeren. ⊗ Echter nog niet ontmoedigd, sleepte hij zich langzaam naar het andere einde van het terras, waar de jonge adelaar hem zat gade te slaan. Toen hij naderde, sloeg de vogel zijn vleugels uit als stond hij op het punt zich van den rand te storten en het element te trotseeren dat hij nog niet geleerd had te vermeesteren. Doch een vleugel viel neer als was hij gewond en als wist het dier dat de poging noodlottig zou afloopen. Terwijl het dier woedend den snavel opensperde, hipte het weg naar het andere einde van het terras. Doch op dit oogenblik schonk Horner geen aandacht aan vogels. Hij staaarde den steilen rotswand af en besefte dat dit plateau dat zijn behoud was geweest, nu tevens zijn kerker was, en niet onwaarschijnlijk zijn graf zou worden. ⊗ Terwijl hij terugzong tegen een rotsblok en op de tanden knarste van pijn, trachtte hij zijn aandacht te concentreeren op het probleem dat hem aanstaarde. Zou hij van honger en dorst omkomen in deze hooge eenzaamheid, vóór hij voldoende hersteld was om naar beneden te klimmen? Deze gedachte riep al zijn koppige vastberadenheid in hem wakker. Hij wilde blijven leven en verder geen nieuws. Hij wilde weer beter wor-

CHAMBÉRY. HET OVERGEBLEVEN PORTAAL VAN DE ST. DOMINIQUE-KERK.

den en dan zou 't afdalen niet zoo-
veel te beteekenen hebben. ☞ Toen
hij dit eenmaal had uitgemaakt,
zette hij de kwestie verder uit het
hoofd en begon na te denken over
zijn meer onmiddellijke behoeften.
Per slot was er het bronnetje dat uit
de rots welde. Hij zou dus genoeg te
drinken hebben. En wat voedsel aan-
gaat — hoeveel erger zou 't niet ge-
weest zijn, indien het plateau een
kaal stuk rots was geweest. Nu had
hij nog wat gras en de wortels van
de kruiden en struiken. Als 'n mensch
maar wilskracht genoeg had, kon je
je daar heel best mee in leven hou-
den. En als laatste redmiddel was er
de jonge arend nog! Dit idee trok
hem echter geenszins aan, en het was
eerder met vriendelijke dan begeerige
blikken dat hij naar zijn medegevan-
gene keek, die daar onbeweeglijk
aan het andere uiteinde van het

plateau zat. „'t Zou beroerd voor je zijn, ouwe jonge',
als ik je toch nog zou moeten opeten!” mompelde hij, met
een grijns die hem niet goed afging. „We zitten allebei
leelijk in de knoei, da's vast, en ik zal je sparen zoolang als ik
kan!” ☞ Terwijl hij zijn gedachten liet gaan, gleed een groote
schaduw over hem, en opkijkend, zag hij een van de arenden
laag boven het plateau zweven. Het was het mannetje, zijn
oude kennis, die vanonder die vreemde zwarte wenkbrauwen
op hem neerstaarde. Hij droeg een groote visch in de klauwen
en verlangde blijkbaar zijn gevangene jong te voederen, maar
durfde dit zonderlinge mensch-wezen, dat zijn hooge verblijf-
plaats als met vleugels was binnengevallen, niet best te nade-
ren. ☞ Horner lag stokstil, en sloeg hem door zijn half-gesloten
oogleden gade. Toen de jonge arend voedsel zóó dichtbij zag,
opende het zijn bek wijd en kraste begeerig, terwijl de moeder-
vogel, grooter maar schuwer en minder resoluut dan haar
man, met rauwe waarschuwingkreten weder wegvloog. Ten
laatste kon de groote vogel de smeekbeden van het hongerig
jong niet langer weerstand bieden, liet de visch vlak voor hem
vallen, en vloog toen in schuine richting haastig weer heen,
met luid wieggeklop, hetwelk zijn zenuwachtigheid verried.
☞ Terwijl het jong uitgehongerd op zijn maal aanviel, het ver-
scheurde en de stukken gretig inslokte, haalde Horner diep adem.
„Aha, ouwe jongen, nou heb ik 't!” zei hij. „Als ik eerst maar
kan wennen an 't idee om zulke dingen te eten, dan zal ik met
je moeten deelen, as je d'r geen bezwaar tegen hebt!” ☞
Nadat dit denkbeeld in hem gerijpt was, werd Horner be-
vangen door de vrees dat de gevangene wellicht spoedig zou
kunnen vliegen en wegvloeden. Dit was een gedachte waarbij hij niet
langer stil kon liggen. In zijn zak had hij altijd een bosje stevige zalm-
lijn en een stuk koper strikkendraad, dat voor allerlei noodgevallen in de
bosschen te pas kwam. Hij besloot den jongen arend te vangen en hem
stevig aan een struik te binden. ☞ Zijn eerste aandrang was, dit plan on-
middellijk uit te voeren. Met ontzag-
lijke inspanning slaagde hij erin zijn
zwaar, wollen jachthemd uit te trek-
ken, dat hij wilde gebruiken zooals
een toreador zijn mantel gebruikt, om
er de gevaarlijke wapens van zijn
tegenstander in te verwarren. Toen
sleepte hij zich naar het andere einde
en probeerde den gevangene in een
hoek te drijven. Hiervoor was hij
echter niet vlug genoeg in zijn bewe-
gingen. Fladderend en krassend ont-
week de vogel hem en hij begreep dat
hij de zaak maar liever moest uitstel-
len tot den volgenden dag. Na naar
zijn kuil bij den struik teruggekropen
te zijn, zonk hij geheel uitgeput neer.
Eerst toen de kilte, die den zonson-
dergang vergezelt, hem waarschuwde

KLOOSTER IN DE OMGEVING VAN CHAMBÉRY.

dat het noodig was, was hij in staat het lange, pijnlijke probleem
onder de oogen te zien hoe hij zijn hemd weder aan moest
krijgen. ☞ Gedurende den nacht sliep hij weinig en onrustig,
en de hardheid van zijn bed deed hem elke kwetsuur dubbel
pijnlijk gevoelen. Tegen het aanbreken van den dag zag hij den
mannetjesarend terugkomen — ditmaal reeds met wat meer
zelfvertrouwen — om den gevangene te voederen. Nadat hij
weg was, probeerde Horner zich te bewegen, doch bemerkte,
dat hij, door den killen nacht en de hardheid van zijn leger,
volkomen hulpeloos was. Eerst toen de zon hoog genoeg stond
om hem door en door te verwarmen, en hij zijn armen en bee-
nen meer dan een uur stevig gewreven en gemasseerd had,
voelde zijn lichaam weder eenigermate bruikbaar aan. Toen
trok hij zijn hemd nogmaals uit en zette zich tot het vangen
van den verontwaardigden vogel, dien hij als zijn redder had
uitverkoren. ☞ Hoewel de pijn die iedere beweging hem ver-
oorzaakte, niet minder hevig was dan zij den vorigen mid-
dag geweest was, was hij nu wat krachtiger en meer in het
bezit zijner vermogens. Vóór hij de jacht aanving, sneed hij
een reep van zijn hemd, om de pooten van den vogel hier-
mede te omwikkelen, teneinde het dier des te steviger te kun-
nen vastbinden zonder in het vleesch te snijden. De vogel was
nu plotseling een kostbaar iets voor hem geworden! ☞
Zeer voorzichtig naderde hij, schuin het plateau over-
stekend om den vogel zoo weinig mogelijk gelegenheid tot ont-
snappen te geven. Toen hij naderbij kwam, wendde de vogel
zich om en stelde zich te weer, met zijn eenen ongewonden
vleugel dreigend opgeheven en den bek wijd open. Terwijl hij

CHAMBÉRY. KROCHT IN DE KERK ST. PIERRE DE LÉMENC.

het zware hemd gereed hield om te werpen, sloop Horner behoedzaam naderbij, nu zoo geheel opgaand in het geval, dat de pijn in het been dat hij stijf achter zich aan trok, bijna vergeten werd. Ondertusschen wachtte de jonge vogel onbeweeglijk en waakzaam, met de woeste oogen zoo hard als glas. ☼ Eindelijk zeide een haast ónmerkbaar trillen en zich bukken van het lichaam van den vogel, een zich onwillekeurig samen-trekken der veëren Horner het dier dat op 't punt was terzijde te springen. Oogenblikkelijk wierp hij het hemd, terwijl hij het bij de mouw vasthield. Door een bijzonder gelukje waarop hij heelemaal niet gerekend had, spreidde het zich uit onder het werpen, en viel juist neer op den kop van den vogel en op zijn buiten gevecht gestelden vleugel, zoodat het dier niet meer zien en zich moeilijk verweren kon. ☼ Met een onderdrukt gekras sprong het omhoog, met beide klauwen uitgespreid en woest van zich afkrabbend; doch in een oogwenk had Horner het bij den anderen vleugel, trok het omlaag en rolde er zelf over heen om die gevaarlijke klauwen buiten gevecht te stellen. Eenmaal voelde hij hoe ze doordrongen in zijn gekwetste been, doch dit deed toch reeds zóóveel pijn dat een beetje meer of minder er niet opaan kwam. Eenige oogenblikken later had hij zijn gevangene geheel ingewikkeld en sleep-

te hem naar een stevigen struik ongeveer in het midden van het terras. Zonder verdere moeite omwikkelde hij een van de pooten met een reep flanel van zijn hemd, draaide er een handlengte draad omheen en bond hem toen stevig vast met een paar meter van zijn dubbel genomen en in elkaar gedraaid koord. ☼ Juist toen hij dit naar zijn genoegen volbracht had, en op 't punt was zijn hemd terug te trekken, schoot het hem door den geest dat 't maar

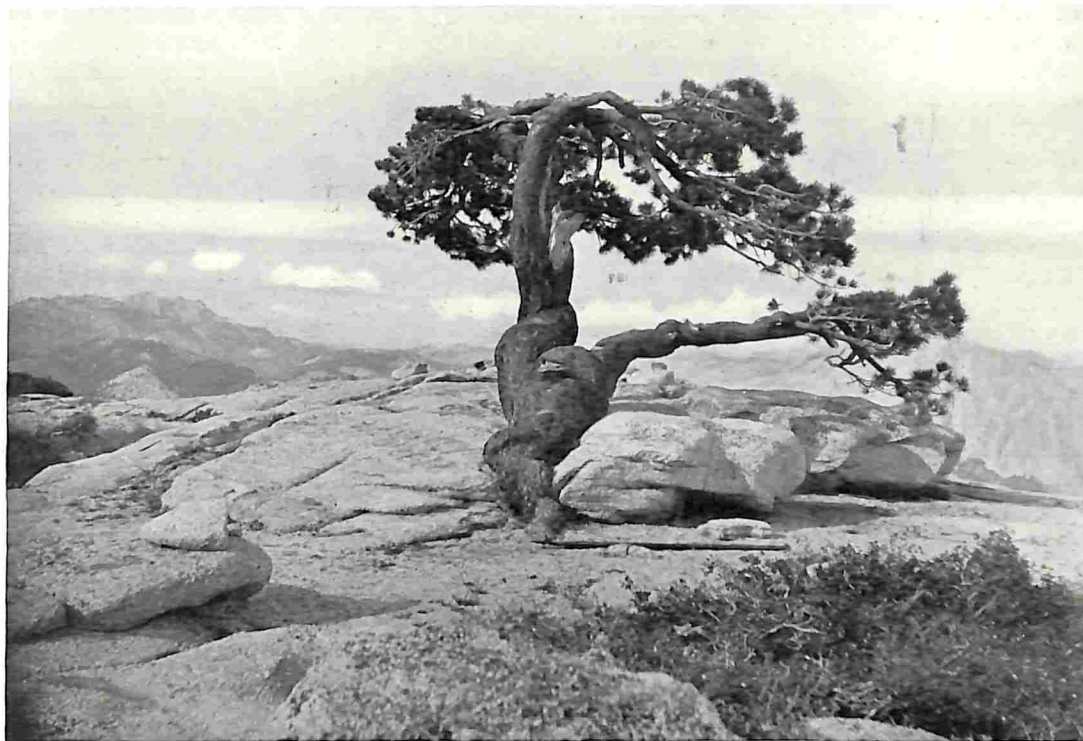
gelukkig was dat de oude vogels niet in de buurt waren geweest, om hem bij zijn werk te hinderen. Hij keek omhoog — en zag de donkere gestalte als een bliksemflits uit het blauw neervallen. Hij had nog juist tijd om zich op den rug te werpen, den arm op te heffen om zijn gezicht te beschermen en zijn voet om den aanval op te vangen, toen het suizen van die bliksemsnelle daling zijn ooren vulde. Onwillekeurig sloot hij half de oogen. Doch er volgde geen schok. ☼ Daar de arend het niet goed aandurfde, Horner's verdediging te trotseeren, had hij zijn vleugels uitgespreid toen hij nog slechts enkele voeten boven het plateau was en was zijlings afgedraaid, weer omhoog waar hij nu zweefde en krijschte. Horner zag dat het 't wijfje was en schudde uitdagend zijn vuist tegen haar. Was het zijn oude kennis en uitdager, het mannetje, geweest, dan was hij er zeker niet zoo goed afgekomen, hiervan was hij overtuigd. ☼ Verward en verontrust, zette de moeder zich nu naast het andere jong op den rand van het nest. En toen, terwijl hij haar goed in 't oog hield, uit vrees dat zij den aanval zou herhalen, rolde Horner handig het hemd los, en trok zich terug, nog juist bijtijds om een boosaardigen slag der klauwen van zijn verontwaardigden gevangene te ontgaan. Deze laatste, na wat woest rukken aan zijn touw en wat gefladder, en gebijt aan het draad, scheen plotseling tot de slotsom te komen dat zulke ijdele pogingen onwaardig waren. Hij zette zich als een blok steen zoo stil, en staarde zijn overwinnaar aan zonder ook slechts eenmaal met de oogen te knipperen. ☼ Misschien een uur hierna, toen het reeds warm geworden was, en Horner, na zijn dorst aan de bron in de rots te hebben gelescht,

tevergeefs getracht had zijn honger te stillen met graswortels, verscheen de mannetjesarend weder, met zwaren vleugelslag van gene zijde van het meer aanwiekend. Aan zijn klauwen bungelde een slap neerhangende massa, waarin Horner even later een eend herkende. „Fijn!” mompelde hij bij zichzelf. „Ik heb altijd meer van eendvogel dan van visch gehouden”. ☼ Toen de arend bij de plaats kwam waar zijn jong zat, scheen hij op te merken dat er iets in de situatie was veranderd, want hij kringelde eenige minuten langzaam rond onder het uitstooten van scherpe, vragende kreten. Maar het gekrijsch van het jong deed hem eindelijk neerstrijken, en den buit overgeven. Zoodra hij weder verdwenen was, kroop Horner naar de plaats waar het jong reeds bezig was het nog warme lichaam aan stukken te scheuren. Boos en hongerig scheen de vogel een zwakke poging te willen wagen om voor zijn rechten op te komen, doch de ondervinding die hij nog zoo onlangs had opgedaan met zijn onverwinnlijken overwinnaar had hem den waren moed ertoe benomen. Plotseling hupte hij weg zoover het touw dat hem vasthield het wilde veroorloven; en Horner nam het verminkte slachtoffer op. Doch zijn eetlust was nu tevens verdwenen. Hij voelde dat rauw vleesch hem feitelijk nog wat te machtig was. Na de buit

naar den rechtmatigen eigenaar te hebben teruggeworpen, trok hij zich pijnlijk terug om maar weer naar graswortels te graven. ☼ Hierna kwam de arend geregeld om de drie of vier uur terug met voedsel voor den gevangene. Soms bestond het in een visch — 'n forel, of 'n bruine zuiger of 'n zilverige meun — soms een eend of een korhoen, dan weer een konijn of een muskusrat. Steeds was het 't mannetje met dien grimmigen, zwarten streep aan den kant

van zijn witten kop dat kwam Steeds zorgde Horner er voor, het arendsjong den buit direct af te nemen, doch even geregeld wierp hij het voedsel weer terug, daar hij zich er niet toe brengen kon rauw vleesch te eten. Eindelijk, op den middag van den derden dag zijner gevangenschap, bemerkte hij plotseling, dat het niet het rauwe vleesch, doch het gras was dat hij verafschuwde. Terwijl hij een mooien meerforel bekeek, herinnerde hij zich te hebben gelezen dat rauwe visch uitstekend voedsel is als zij in den juisten toestand gegeten wrdt. Dit was ongetwijfeld een van de gevallen waar het gelezene op sloeg. Hoewel hij er een beetje kieskeurig bij te werk ging, at hij toch zooveel van dien grooten forel, dat er weinig meer dan kop en staart over was om aan zijn medegevangene voor te werpen. „Stil maar, jongen”, zeide hij ernstig, „den volgenden keer zal ik eerlijk met je opdeelen. Maar, zie je, jij hebt de laatste dagen meer gehad dan je eigenlijk toekwam”. — Maar de vogel was zoo diep beleedigd, dat hij een tijdlang deze rest niet wilde aankijken, en haar ten laatste eerst verslond toen Horner niet keek. ☼ Hierna vond Horner het gemakkelijk genoeg om mee te eten van de maaltijden van zijn gevangene, hetzij deze bestonden uit visch, vleesch of vogels; en ondanks dit diët, dat hij aanvulde met wat ijskoud water uit de bron en nu en dan een mondjevol grassprietjes en wortels, begon hij aardig te woordigheid, dat hij naast den gevangene placht neer te strijken en Horner bedreigde met dien ouden kouden, uitdagenden blik.

(wordt vervolgd.)

ROTSPLATEAU IN HET YOSEMITE NATIONAL PARK.